

Cơ sở lý luận của quản lý hoạt động xây dựng văn hóa ứng xử của giáo viên ở trường mầm non

Nguyễn Thị Thanh Sang

Trường Mầm non Quận, Quận Tân Bình, TP Hồ Chí Minh

Received: 2/11/2024; Accepted: 12/11/2024; Published: 20/11/2024

Abstract: The behavioral culture of preschool teachers plays an important role in the formation and development of children's emotions and personality qualities because all of a child's personality qualities are only formed in communication with everyone around. Activities to build a culture of behavior of teachers in preschools demonstrate the role, goals, content, methods, forms, testing and evaluation, and conditions to support culture building behavior of preschool teachers.

Keywords: Cultural behavior; Preschool; Management; theoretical basis

1. Đặt vấn đề

Trong các cơ sở giáo dục, việc xây dựng văn hóa ứng xử (XDVHUX) tích cực trong giáo viên (GV) là điều cần thiết để tạo ra môi trường học tập thuận lợi và thúc đẩy sự thành công của học sinh. VHUX của GV mầm non đóng vai trò quan trọng đối với việc hình thành và phát triển xúc cảm, hình thành những phẩm chất nhân cách cho trẻ, vì mọi phẩm chất nhân cách của trẻ chỉ được hình thành trong giao tiếp với mọi người xung quanh.

Trong thời gian qua để thực hiện các văn bản chỉ đạo nói trên, các trường mầm non công lập đã triển khai XDVHUX cho GV. Tuy nhiên, trên thực tế còn tồn tại hạn chế trong giao tiếp ứng xử của GV mầm non với trẻ do kỹ năng giao tiếp ứng xử của GV chịu ảnh hưởng của nhiều yếu tố như nhận thức, quan điểm giáo dục, tính chất công việc và mối quan hệ trong công việc... Điều này đặt ra yêu cầu phải nghiên cứu về các biện pháp quản lý hoạt động này một cách sát thực đối với từng địa bàn cụ thể.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1.1. Khái niệm văn hóa ứng xử

VHUX được hiểu là lối sống chuẩn mực, có đạo đức; những hành vi, lời nói, cử chỉ, ánh nhìn thân thiện, cởi mở trong quá trình giao tiếp giữa con người với nhau.

2.1.3. Khái niệm XDVHUX của GV

XDVHUX của GV là nâng cao sự gương mẫu về đạo đức, lối sống của đội ngũ GV trong nhà trường, cũng như tạo lập môi trường giao tiếp lành mạnh, hình thành thói quen sử dụng ngôn ngữ chuẩn mực cho GV (Nguyễn Minh Kỳ, 2011)

Hoạt động XDVHUX của GV tại trường mầm non là một hoạt động quan trọng để nâng cao nhận thức về

tầm quan trọng của VHUX. Nội dung của hoạt động này là thiết lập và thực hiện quy tắc ứng xử cho GV mầm non, tập trung vào việc hình thành các hành vi, thái độ, cử chỉ và ngôn ngữ ứng xử trong quan hệ giữa GV với GV, cán bộ quản lý và nhân viên, giữa GV với trẻ và cha mẹ trẻ. Bên cạnh đó, việc tăng cường sự phối hợp giữa GV mầm non và cha mẹ trẻ cũng được coi là một phần trong hoạt động XDVHUX.

2.2. Nhóm khái niệm quản lý hoạt động XDVHUX của GV ở trường mầm non

2.2.1. Khái niệm quản lý

Có nhiều khái niệm khác nhau về quản lý. Trong đề tài này, chúng tôi sử dụng khái niệm quản lý do tác giả Bùi Đức Tú đề xuất: Quản lý là hoạt động điều khiển bằng việc lập kế hoạch, tổ chức, chỉ đạo và kiểm tra của con người lên một hệ thống nhằm đạt được các mục tiêu đề ra của hệ thống đó (Bùi Đức Tú, 2024).

2.2.2. Khái niệm quản lý hoạt động XDVHUX của GV ở trường mầm non

Qua những khái niệm được trình bày về XDVHUX của GV: quá trình quản lý hoạt động XDVHUX của GV mầm non được hiểu như một quá trình tác động mang tính chủ đích và khoa học. Hiệu trưởng nhà trường có trách nhiệm xác định và triển khai kế hoạch, cùng với việc chỉ đạo và kiểm tra đánh giá, để tuyên truyền và nâng cao nhận thức cho đội ngũ GV mầm non về sự cần thiết phải XDVHUX. Việc bồi dưỡng cho GV mầm non về hành vi ứng xử, thái độ ứng xử, cử chỉ ứng xử và ngôn ngữ ứng xử trong mối quan hệ với GV, cán bộ quản lý và nhân viên, giữa GV mầm non với trẻ và với cha mẹ trẻ, cũng như trong việc thực hiện tăng cường sự phối hợp giữa GV mầm non với cha mẹ trẻ và cộng đồng xã hội, cũng

được xem như là một phần trong việc xây dựng và thực hiện quy tắc ứng xử của GV mầm non.

2.3. Lý luận hoạt động XDVHUX của GV ở trường mầm non

2.3.1. Mục đích hoạt động XDVHUX của GV

Hoạt động XDVHUX trong trường học nhằm tạo chuyên biến căn bản về ứng xử văn hóa của cán bộ quản lý, nhà giáo, nhân viên, học sinh, sinh viên, để phát triển năng lực, hoàn thiện nhân cách, lối sống văn hóa, xây dựng văn hóa học lành mạnh, thân thiện, nâng cao chất lượng giáo dục đào tạo, góp phần xây dựng con người Việt Nam yêu nước, nhân ái, nghĩa tình, trung thực, đoàn kết, cần cù, sáng tạo (Chính phủ nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, 2018).

2.3.2. Phương thức tổ chức hoạt động XDVHUX của GV mầm non

- Phương pháp quan sát là một trong những phương pháp quan trọng trong việc thu thập thông tin về quá trình giáo dục. Bằng cách này, chúng ta có thể trực tiếp quan sát các hoạt động sư phạm và thu thập tài liệu sống về thực tiễn giáo dục. Điều này giúp chúng ta hiểu rõ hơn về quy luật trong giáo dục và từ đó cải thiện tổ chức quá trình giáo dục một cách hiệu quả hơn.

- Phương pháp nêu gương là một phương pháp giáo dục nhằm sử dụng những tấm gương mẫu mực để truyền cảm hứng và khuyến khích tính tự giác tích cực trong cộng đồng. Việc sử dụng các điển hình thực tế và sinh động giúp làm cho giáo dục đạo đức trở nên rõ ràng và thuyết phục hơn. Trong môi trường giáo dục, việc thể hiện những hành động tích cực thông qua các tấm gương sẽ mang lại hiệu quả lớn hơn so với việc chỉ nói lý thuyết mà không có minh chứng cụ thể.

- Phương pháp dùng lời là trò chuyện đàm thoại và thảo luận nhóm nhỏ, là một cách tuyệt vời để khuyến khích sự hợp tác và chia sẻ kinh nghiệm giữa cán bộ, GV và nhân viên. Bằng cách này, mọi người sẽ được khích lệ và hứng thú hơn trong công việc của mình.

- Phương pháp phân tích tình huống là phương pháp quan trọng giúp chúng ta áp dụng kiến thức vào thực tiễn 1 cách hiệu quả.

- Hình thức tổ chức hoạt động XDVHUX của GV mầm non: Tuyên truyền nâng cao nhận thức về XDVHUX trong trường mầm non; Tuyên truyền sâu rộng các chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về giáo dục đạo đức, lối sống, VHUX trong nhà trường; Xây dựng và thực

hiện quy tắc ứng xử trong trường học...

2.3.3. Điều kiện thực hiện hoạt động XDVHUX của GV mầm non

- Nhân lực: Các nguồn lực từ phía xã hội, gia đình; Quản lý sự hiểu biết của GV trong việc thực hiện; Hiệu trưởng truyền cảm hứng đến GV

- Cơ sở vật chất: Cơ sở vật chất để tạo điều kiện thực hiện: Cơ sở vật chất hiện đại giúp đổi mới, sáng tạo trong các hoạt động giáo dục VHUX của GV. Từ đó góp phần giúp cho hoạt động giáo dục này đạt được hiệu quả cao

- Tài chính: Nguồn lực tài chính dồi dào sẽ hỗ trợ hiệu quả cho các hoạt động giáo dục VHUX của GV mầm non; Nguồn lực tài chính cũng giúp cho điều kiện cơ sở vật chất của nhà trường đáp ứng được cho việc hỗ trợ các hoạt động giáo dục VHUX của GV; Chế độ khen thưởng, tuyên dương.

- Nguồn lực công nghệ thông tin: Tổ chức việc bảo quản và khai thác sử dụng có hiệu quả các phương tiện phục vụ cho hoạt động XDVHUX.

2.4. Lý luận quản lý hoạt động XDVHUX của GV ở trường mầm non

2.4.1. Quản lý lập kế hoạch hoạt động XDVHUX của GV mầm non

Người hiệu trưởng cần xây dựng các kế hoạch sau:

- Xây dựng kế hoạch quản lý nội dung, chương trình thực hiện XDVHUX của lãnh đạo nhà trường

- Xây dựng kế hoạch quản lý việc tổ chức thực hiện XDVHUX của GV ở trường mầm non

- Xây dựng kế hoạch bồi dưỡng năng lực cho đội ngũ XDVHUX của GV ở trường mầm non

- Xây dựng kế hoạch phối hợp giữa các lực lượng giáo dục trong việc XDVHUX của GV ở trường mầm non

- Xây dựng kế hoạch sử dụng kinh phí đầu tư cơ sở vật chất cho hoạt động XDVHUX của GV ở trường mầm non

- Xây dựng kế hoạch kiểm tra, đánh giá việc thực hiện XDVHUX của GV ở trường mầm non theo nội dung chương trình kế hoạch.

2.4.2. Tổ chức hoạt động XDVHUX của GV mầm non

Hiệu trưởng cần quản lý hoạt động xây dựng VHUX của GV trong trường mầm non như sau:

- Tổ chức việc thực hiện phân công, phân nhiệm rõ ràng, tổ chức thực hiện một cách nghiêm túc bộ VHUX của GV trong trường mầm non.

- Tổ chức hoạt động phối hợp giữa các lực lượng giáo dục trong việc xây dựng VHUX của GV ở trường mầm non.

- Tổ chức chỉ đạo hoạt động xây dựng VHUX của GV ở trường mầm non thông qua các hoạt động ngoại khóa, tham quan, dã ngoại, lễ hội. Triển khai trong họp nhà trường, họp tổ khối. Triển khai các cơ chế xử phạt vi phạm quy tắc ứng xử văn hóa của GV trong trường mầm non.

- Tổ chức bồi dưỡng, nâng cao năng lực ứng xử và xây dựng VHUX của GV trong trường mầm non.

2.4.3. Quản lý lãnh đạo hoạt động XD VHUX của GV mầm non

Căn cứ vào kế hoạch chung của nhà trường, hiệu trưởng cần quản lý hoạt động xây dựng VHUX của GV trong trường mầm non thông qua các nội dung sau:

- Bồi dưỡng nâng cao kỹ năng về hoạt động xây dựng VHUX của GV

- Chỉ đạo phó hiệu trưởng, tổ trưởng giám sát việc thực hiện VHUX của GV

- Chỉ đạo tốt và triển khai Bộ quy tắc ứng xử bằng cách khơi gợi, động viên mọi người cùng làm việc hướng tới mục tiêu chung

- Động viên, tạo động lực cho các thành viên trong quá trình triển khai hoạt động xây dựng VHUX của GV trong trường mầm non

Các hoạt động ngoại khóa như tham quan, dã ngoại, lễ hội... cung cấp nhiều cơ hội để giáo dục và rèn luyện văn hóa xã hội và tự nhiên trong thực tế. Qua các hoạt động này, các hành vi tích cực sẽ được phát triển. Hiệu trưởng cần có kế hoạch cụ thể và cân nhắc, đồng thời quan tâm và tổ chức tốt các hoạt động ngoại khóa, tham quan, dã ngoại, lễ hội. Vì đây là môi trường quan trọng để phát triển xây dựng VHUX của GV ở trường mầm non.

2.4.4. Quản lý kiểm tra hoạt động XD VHUX của GV mầm non

Kiểm tra, đánh giá là không thể thiếu được trong quản lý hoạt động XD VHUX của GV ở trường mầm non. Kiểm tra hoạt động của các bộ phận chịu trách nhiệm chính trong việc quản lý hoạt động VHUX của GV mầm non qua các biên bản họp và kế hoạch triển khai công việc thường xuyên, kiểm tra trên cơ sở đánh giá hiệu quả công việc của bộ phận này. Tổ chức kiểm tra, đánh giá kết quả về những nội dung hoạt động VHUX và việc sử dụng các nguồn lực nhằm phát huy những nội dung phù hợp VHUX của GV. Tổ chức báo cáo kết quả, kiểm tra rút kinh nghiệm về những hoạt động VHUX của GV ở trường mầm non.

Tổ chức kiểm tra tiến độ thực hiện kế hoạch hoạt động VHUX của GV ở trường mầm non thông qua việc họp tổ, dự giờ kiểm tra khi tiến hành kiểm tra nội bộ nhà trường.

Hiệu trưởng cần thực hiện các nội dung quản lý kiểm tra hoạt động xây dựng VHUX của GV trong trường mầm non sau:

- Kiểm tra việc xây dựng kế hoạch hoạt động xây dựng VHUX thông qua hồ sơ, sổ sách.

- Kiểm tra việc thực hiện kế hoạch hoạt động xây dựng VHUX của các lực lượng trong nhà trường.

- Kiểm tra việc lồng ghép nội dung giáo dục xây dựng VHUX của GV ở trường mầm non thông qua chủ đề hoạt động.

- Kiểm tra việc phối hợp giữa các lực lượng giáo dục thực hiện hoạt động xây dựng VHUX của GV ở trường mầm non.

- Kiểm tra đánh giá kết quả hoạt động xây dựng VHUX của GV ở trường mầm non thông qua kết quả nhận xét, đánh giá, phân loại GV theo quý.

3. Kết luận

Xây dựng hoạt động VHUX được coi là mối quan trọng hàng đầu của mỗi nhà trường, là bộ phận quan trọng cho văn hóa giáo dục của mỗi trường mầm non. Nhà trường bên cạnh việc đề cao chất lượng dạy - học còn cần đưa ra các biện pháp để nâng cao VHUX của cán bộ quản lý, GV, nhân viên, cha mẹ trẻ và khách đến cơ sở giáo dục; đồng thời phù hợp với đặc trưng văn hóa của địa phương và điều kiện thực tiễn của nhà trường; ngăn ngừa, xử lý kịp thời, hiệu quả các hành vi tiêu cực, thiếu tính giáo dục trong nhà trường nhằm mục đích xây dựng trường học hạnh phúc. Hoạt động XD VHUX của GV ở các trường mầm non thể hiện vai trò, mục tiêu, nội dung, phương pháp, hình thức, kiểm tra đánh giá, các điều kiện hỗ trợ XD VHUX của đội ngũ GV trường mầm non.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Chính trị BCH TW ĐCS Việt Nam (2016), *Đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh*. Ban hành kèm Chỉ thị số 05-CT/TW ngày 15/5/2016.

2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2013), *Hướng dẫn áp dụng chuẩn nghề nghiệp GV mầm non vào đánh giá GV*. Ban hành kèm Thông tư số 26/2018/TT-BGDĐT ngày 08/10/2018.

3. Bộ Giáo dục và đào tạo (2023), *Chương trình giáo dục mầm non*. Hà Nội: Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam.

4. Bùi Đức Tú (2024), *Giáo trình Quản lý Nhà nước về Giáo dục*, Trường Đại học Sài Gòn.

5. Đoàn Thị Thu Ngân (2023), *Quản lý xây dựng văn hoá nhà trường ở các trường mầm non công lập tại Thành phố Thủ Đức. Tạp chí thiết bị giáo dục, 02, 149-151.*